TARİH Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU OSMANLI-LEHİSTAN İLİŞKİLERİ

Osmanlı Devleti ile Lehistan arasında III. Murad Dönemi'nden itibaren dostane şekilde sürdürülen ilişkiler, XVII. yüzyılın ilk çeyreğinde bozulmuştur. İlişkilerin bozulmasındaki temel sebep; Kırım hanının, Lehistan topraklarına seferler yapması ve Lehistan denetimindeki Kazakların Osmanlı sahillerini vurmasıdır. Diğer bir sebep ise; Lehistan'ın, Eflâk ve Boğdan'daki Osmanlı egemenliğine karşı bazı girişimlerde bulunmasıdır.

İki devlet arasındaki bu sorunlar yüzünden Sultan II. Osman (Genç Osman) Lehistan üzerine sefere çıkmıştır. Hotin Seferi olarak bilinen bu sefer, Lehistan'ın barış isteğiyle sonuçlanmış ve Kanuni Dönemi'ndeki sınırlar esas alınmıştır.

IV. Mehmed Dönemi'nde Osmanlı Devleti ile Lehistan arasındaki barışın yenilenmesine rağmen muhtemel bir Leh-Rus ittifakı Osmanlıları endişelendirmişti. Ukrayna'yı yöneten Kazakların 1668'de Osmanlılardan yardım istemesi üzerine Lehistan, Ukrayna'yı işgal etti. Bunun üzerine IV. Mehmed, Lehistan üzerine sefere çıkarak Kamaniçe'yi fethetti ve Podolya'ya hâkim oldu. Bu mücadeleler sonucunda 1672 yılında Bucaş ve 1676'daki Zoravna Antlaşmalarıyla Podolya ile Kamaniçe Osmanlı Devleti'ne, Ukrayna da Osmanlı himayesindeki Kazaklara bırakıldı. Osmanlı himayesinde Ukrayna'yı yöneten Kazak beyinin, Rusya'ya yanaşması nedeniyle Rusya üzerine Çehrin Seferi'ne çıkıldı. Osmanlı ordusunun bazı önemli kaleleri fethetmesi üzerine Rusya barış istedi ve 1681'de Rusya ile Osmanlı Devleti arasındaki ilk antlaşma olan Bahçesaray Antlaşması yapıldı.

OSMANLI – VENEDİK İLİŞKİLERİ

Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda karşı karşıya kaldığı bir diğer stratejik tehdit de Venedik'ti. IV. Murad Dönemi'nde Venedik yönetimindeki Girit'in bir korsan yatağı hâline gelmesi nedeniyle Osmanlı-Venedik ilişkileri bozulmaya başlamıştı. Korsan faaliyetlerin artması sonucu Osmanlı donanması, 1645'te Girit'i kuşatmış ve 1669'da Girit Adası tamamen Osmanlı yönetimine geçmişti. Osmanlı Devleti, 24 senelik bir kuşatma sonucunda Girit'e hâkim olmuştur.

KUTSAL İTTİFAK OSMANLILARA KARŞI

Viyana Kuşatması sonrasında Osmanlı Devleti'ni Avrupa'dan atma zamanının geldiğine kanaat getiren papanın teşvikleriyle Avusturya, Rusya, Lehistan, Venedik ve Malta'nın yer aldığı Avrupa-Hristiyan birliği Kutsal İttifak oluşturuldu.

1699 Karlofça Antlaşması : -Banat ve Temeşvar hariç Macaristan'ın büyük bir bölümü ve Erdel Avusturya'ya

-Podolya ve Ukrayna Lehistan'a

-Mora ve Dalmaçya kıyıları Venedik'e verilmiştir. Barış 25 yıl sürecek ve Avusturya'nın garantörlüğünde bulunacaktır. XVII. yüzyılın başında Avusturya İmparatoruna, Roma Sezarı şeklinde hitap etmeyi kabul eden Osmanlılar için Macaristan ve Tuna boylarının kaybı, dış siyaset ve diplomaside yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur.

Karlofça Antlaşması, Osmanlı Devleti için pek çok bakımdan yeni bir dönemi ifade ediyordu. Osmanlı Devleti ilk kez müzakere ederek bir antlaşma imzaladı. Daha önce barış koşullarını dikte ettiren Osmanlı Devleti masa başı diplomasisi ile tanıştı. Bu barış antlaşmasının imzalanması her şeyden önce Osmanlı Devleti'nin taarruzdan savunmaya geçmesini simgelemekteydi.

Karlofça Antlaşması'ndan sonra devlet idaresinde bürokratik unsurlar, askerî unsurlara göre daha fazla ön plana çıkmaya başladı.Yine bu dönem, Osmanlı Devleti'nin izlediği dış politikanın yeniden şekillenmesinde ve konjonktürel ittifaklar kurmasında da etkili oldu.

Sorular

1-Osmanlı Devleti ile Lehistan ilişkilerin bozulmasında Kırım hanının, Lehistan topraklarına seferler yapması ve Eflâk ve Boğdan'daki Osmanlı egemenliğine karşı Lehistan'ın bazı girişimlerde bulunması etkili olmuştur.

İki devlet arasındaki bu sorunlar yüzünden Sultan II. Osman (Genç Osman) döneminde gerçekleşen savaş aşağıdakilerden hangisidir?

A)Bağdat Seferi
B)Hotin Seferi
C)Çehrin Seferi
D)Girit'i kuşatması
E)Revan Seferi

Cevap:B

2-"Lehistan, Osmanlı Devleti'nin XVI. ve XVII. yüzyıllarda mücadele ettiği devletlerden birisidir. Ancak XVII. yüzyılın ortalarından itibaren, Rusya'nın doğudan, İsveç'in de kuzeyden Lehistan'a saldırması üzerine, Osmanlı Devleti, bu devletlere karşı Lehistan'ı destekleme politikası izlemiştir."

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin Lehistan politikası değişikliğinin sebeplerindendir?

A) Osmanlı Devleti'nin Lehistan'ın içişlerine karışmak istemesi
B) Lehistan'ın Osmanlı Devleti'nden yardım istemesi
C) Rusya'nın Lehistan'a karşı Osmanlı Devleti ile ittifak kurması
D) İsveç'in Lehistan toprakları için Rusya ile mücadele etmesi
E) Değişen siyasi rekabet içerisinde güçler dengesinin değişmesi

Cevap:E

3-Avusturya, Malta, Lehistan, Venedik ve Rusya 1683'te güçlerini birleştirerek Kutsal İttifak'ı oluşturmuştur. Kutsal İttifak ile Osmanlı Devleti arasında 1699'a kadar yaşanan savaşlardan Osmanlı Devleti yenik çıkmış ve geniş oranda toprak kaybetmiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

A) Avrupalılar askerî teknoloji alanında gelişmişlerdir.
B) Osmanlı Devleti mevcut sınırlarını korumuştur.
C) Osmanlı Devleti çeşitli ittifakların içinde yer almıştır.
D) Avrupa Devletleri arasında mezhep birliği sağlanmıştır.
E) Kutsal İttifak ile hakimiyet mücadeleleri yaşanmıştır.

Cevap: E

1700 İstanbul Antlaşması:

- **Azak kalesi Rusya'ya bırakılacak,**
- **Ruslar kutsal yerleri ziyaret edebilecekler,**
- **İstanbul'da elçi bulundurabileceklerdir.**

Bu antlaşma ile Rusya ilk kez Karadeniz'e inme imkanı bulmuştur.